

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
» СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ «

КУРСОВА РАБОТА

ПО

СОЦИАЛЕН ПАЗАР

НА ТЕМА:

ПАЗАР НА ОБРАЗОВАТЕЛНИ УСЛУГИ

Изготвил:

Проверил:

Велико Търново, 2016

УВОД

Образователните услуги обикновено се определят по отношение на четири категории: основни образователни услуги; средно-образователни услуги; висши-образователни услуги; и обучение за възрастни. Докато тези категории се основават на традиционната структура на сектора, бързите промени, които протичат в областта на висшето образование - които обикновено се отнася до висшето образование - могат да имат значително отрицателно въздействие върху обхвата и концепцията за образованието.

В допълнение, промените в местните и международни пазарни структури, насърчават появата на дейности, тясно свързани с образователните услуги. Тези нови дейности са предназначени да подпомагат образователните процеси или системи, без да претендират да са „учебни дейности” сами по себе си. Примери за тези дейности са образователни услуги за тестване, програмни услуги за обмен на студенти и „обучение в чужбина”. В някои страни, тези дейности се смятат за образователни услуги.

1. ОСОБЕНОСТИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПАЗАР

Пазарът на образователни услуги не е приоритет в повечето развиващи се страни, тъй като въпросът за търсенето и предлагането благоприятства повечето институции. Редица страни са изправени пред по-голямо търсене отколкото те могат да управляват. Следователно необходимостта от пазарна институционализация не съществува. Либерализацията и въвеждането на частни висши училища и притока на чуждестранни реномирани университети в различни страни са довели до диференциация на услугите на местните образователни институции. Това има за резултат разширяване на програмите, диверсификация и интеграция на практически и предприемачески курсове с оглед повишаване на позицията на такива институции. Основният проблем за частните висши учебни заведения е в поддържането на репутация, която би довела до фактор за тяхното по-благоприятно позициониране.

Образованието като услуга е насочена към изпълнение на нуждите на студентите за придобиване на знания чрез учене на специфични и специализирани програми. Нуждите на потребителя или студента са основният фокус. Следователно всички пазарни дейности трябва да се насочени към тях. Но образователните услуги са нематериални, без право на собственост и те трябва да бъдат инструмент за запълване на една празнина в индустрията на една страна.

Услугите са тези, ясно разграничими, съществено необходими нематериални дейности, които осигуряват търсено удовлетворение и не са задължително обвързани с продажбата на друг продукт. Образование е услуга, която е насочена основно към потребителския пазар.

Характеристики на образователни услуги

1. Нематериалност - Образованието е нематериална услуга - Невъзможно е да бъде докосната, видяна или почувствана

2. нетрайност - производството и потреблението са едновременни; отделните дейности не могат да бъдат „резервирани“;

3. неделимостта - Съществува необходимост доставчика на услугата да бъде налице, когато услугата се извършва и се консумира

4. Други

- високо фиксирана цена, ниски променливи разходи
- Специализирана и основа на потребност
- конкуренция
- ограничени клиенти
- хетерогенност

Все по-често, интелектуалният капитал измества природните ресурси като основна детерминанта на икономическата мощ и конкурентоспособността. Секторът на образователни услуги се разглежда като хетерогенен сектор, съставен от учреждения и организации, занимаващи се с предоставяне на образователни услуги, основно на базата на такса или договор. Тези услуги включват частните, стопански дейности на обществените институции и организации, базирани в общността, които често работят на базата на възстановяване на разходит. Този пазар или индустрия има четири компонента:

- Фирмите, които са специализирани в програми за образование и обучение, както и техните продукти и услуги, като например обучителни курсове, учебни планове, обучители и нужда от обучение.

- Бизнесите в други промишлени сектори (например, счетоводство, инженеринг, управленско консултиране и телекомуникации) предоставят образователни услуги или като добавка към техния основен продукт или като услуга на самостоятелна база.

- Частни училища и институти за обучение

- Държавни възпитателни заведения, като например колежи и университети.

През последните години пазарът претърпява сериозни промени с въвеждане на нова учебна медия - софтуер и обучителни курсове - както и чрез мултимедийни програми и интерактивни програми за подкрепа на компютаризирането обучение.

Нарастващото използване на информационни и комуникационни технологии от организациите и домакинства може да стимулира вътрешния растеж на електронно обучение.

Доставчиците на образователни услуги са два типа:

- Специалисти, работещи в университети и колежи или други образователни институции;
- Други доставчици - предприятия, предоставящи образователни услуги като вторична дейност (например софтуерна фирма, която осигуряване на обучение за своите продукти)

Потребителите на пазара на образователни услуги могат да се разглеждат от гледна точка на възрастта и етапа на живот, в който всеки един от тях се намират. По въпроса съществуват различни гледни точки:

- Възрастни, които са завършили начално образование и които получават по-нататъшно обучение или образование (традиционната представа за образованието за възрастни)

- чуждестранни студенти

- Студенти на всички нива - начално, средно и след средното – в частни и нестопански организации, които предлагат паралелни услуги за тези, предлагани от държавните институции (т.е., частни училища, които са акредитирани да издават дипломи, академични степени или други идентификационни данни, които често се получават от обществената система)

Защото на изследователския характер на този доклад, възприетия подход е да се хвърли мрежата свободно да включват източници на данни, които предлагат поглед върху някои аспекти на частното, с нестопанска цел образователни услуги.

2. ИКОНОМИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ НА СЕКТОРА

Решаващата роля на образованието за икономическия растеж, личностното и социално развитие, както и намаляването на неравенствата е добре позната. Страните

се стремят да гарантират, че тяхното население е добре образовано така, че то да допринесе за и да участва в процеса на социално и икономическо развитие. Образованието дава възможност за справяне с предизвикателствата на технологичните промени и глобалната търговска интеграция. Чрез своя капацитет за осигуряване на умения и даване на възможност за формиране на работна сила, образованието е от решаващо значение за икономическото регулиране.

Пряката връзка между нивото на образование и чувствителността на безработицата е била идентифицирана в много страни. Например, в Германия, Испания, Франция и Обединеното кралство, процентът на безработица при хората, които не продължават завършено средното образование е значително по-висока, отколкото при тези, които участват в някаква форма на висшето образование. По същия начин, много проучвания за Съединените щати са идентифицирали неравенството в образованието и уменията като ключов фактор за пазара на труда. Не само, работните места се реструктурират и се отдалечават от нискоквалифицирани позиции, но и работниците с по-ниско ниво на образование също изпитват реален спад на доходите, а тези с по-високо ниво на образование запазват или подобряват своя доход.

Образованието обикновено се разглежда като "публична консумация" при условие, че в много случаи то е безплатно или на цени, които не отразяват разходите за предоставяне на услугата. По този начин, правителствените разходи остават основен източник на образователно финансиране в повечето страни.

Образователната услуга съществува също като "лична консумация" с цена, определена свободно от предоставящите я институции.

От страна на предлагането, основният фактор, който определя общите разходи за образование са заплатите. Доминирани от възнагражденията на учителите, заплати имат дял от над четири пети от текущите разходи в първичното и вторично ниво на образование в страните от ОИСР.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като се има предвид неговата важност за човешкото и социално развитие, страните по света са склонни да приемат определено законодателство до определено ниво - обикновено в основното и средното образование. То обикновено определя нивото на безплатност и в повечето страни, участието е задължително. В допълнение, в някаква степен частното образование варира между страните. Въпреки това, основните институционални договорености могат да бъдат много разнообразни, като разделянето

на обществения и частния домейн не винаги е ясно. Например, частните образователни институции могат да бъдат силно субсидирани и предоставят услуги като близки заместители на тези, предлагани от публичния сектор. От друга страна, някои частни институции могат да предлагат услуги по пазарни условия (например езикови училища).

Основното образование, предоставяно от правителството, може да се счита, че попада в сферата на образователните услуги, предоставяни при упражняване на държавна власт (доставени нито на търговска основа, нито в условията на конкуренция).

Участието на младите хора и по-специално, възрастните във висшето образование е нарастваща тенденция. Това увеличение се дължи на новите потребности и интереси на потребителите, които от своя страна са довели до промени в системите за висше образование, до въвеждането на разнообразни програми, структури и стилове на предоставяне на услугата. Основните форми на промяна се проявяват като "не-университетски" институции и програми; изграждането на мрежи от институции и програми; "франчайз" режим; и повишен акцент върху дистанционното обучение.

Дистанционното обучение е много динамична област, която се възползва от развитието на новите информационни и комуникационни технологии, като например кабелни и сателитни предавания, аудио и видео-конферендна връзка, РС софтуер и по-специално в интернет. Интернет се възприема като важен фактор за последните промени във висшето образование. Той не само подобрява съществуващите форми и структури на висшето образование - например чрез изграждане на нова информационна инфраструктура - но той също води до промени в процесите и организацията на висшето образование.

Също така, през последните години се подчертава появата на иновационните институционални договорености между публични и частни субекти, в рамките на и извън националните граници. Такава договореност са например т.нар. „виртуални университети”.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Allen, Elaine and Seaman, Jeff, Learning on Demand: Online Education in the United States, 2009, Babson Survey Research Group and the Sloan Consortium, 2010.
2. Alvord, Catherine J. Undergraduate Enrollment Trends. Publication. Cornell University, Fall 2005. < <http://www.dpb.cornell.edu/documents/1000339.pdf>>.

3. Archibald, Robert B., and David H. Feldman. *Why Does College Cost So Much?* New York: Oxford University Press, 2011.

4. Armario, Christine. "Average Cost of Four-Year University Up 15%." Associated Press, Web. <http://usatoday30.usatoday.com/money/economy/story/2012-06-13/college-costs-surge/55568278/1>>.